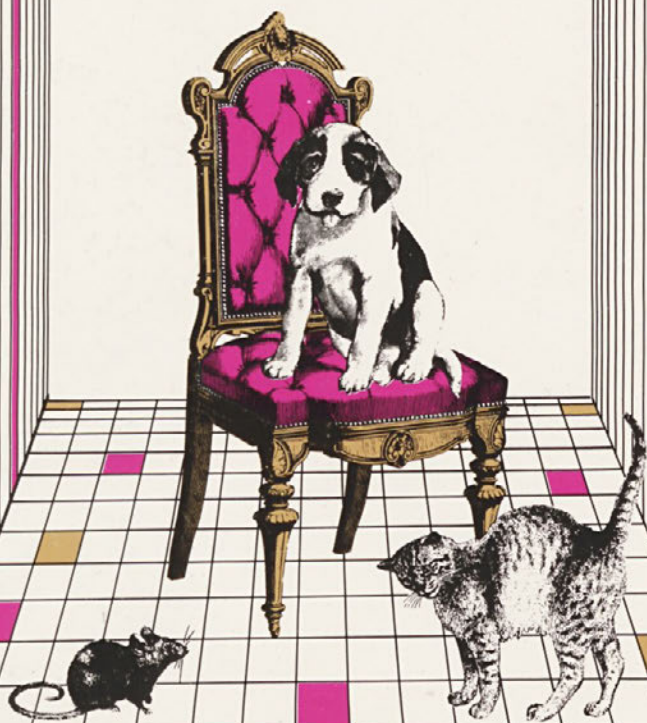

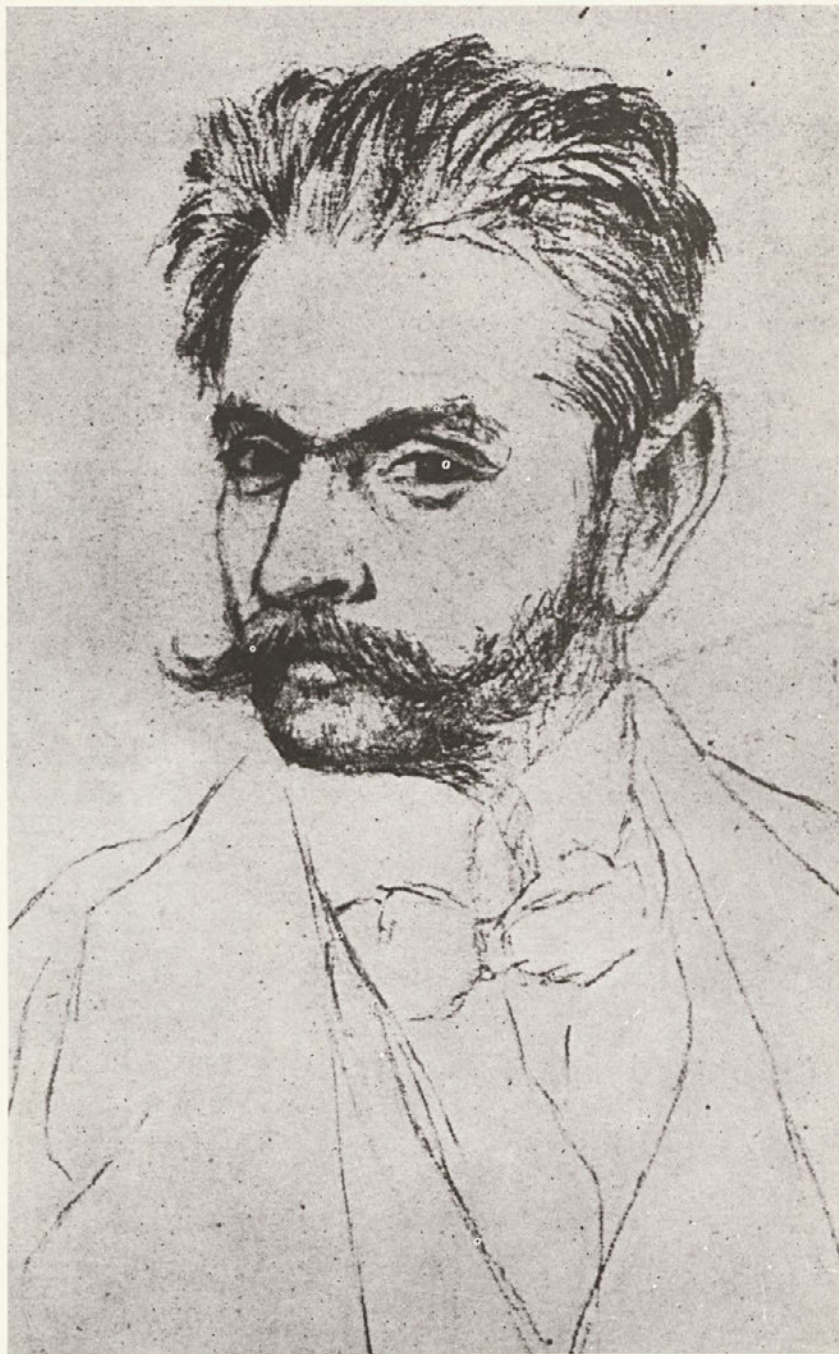

slovensko ljudsko gledališče celje

ZA NARODOV BLAGOR

Juan Comba

Ivan Cankar, avtoportret

Ivan Cankar

Za narodov blagor

Komedija v štirih dejanjih

Režija: Vinko Möderndorfer

Dramaturg: Janez Žmavc

Scena: Tomaž Marolt

Kostumi: Alenka Bartl

Lektor: Jože Faganel

ALEKSEJ pl. GORNIK	Peter Boštjančič	
DR. ANTON GROZD, dež. poslanec, obč. svetnik itd	Janez Bermež	
KATARINA, njegova žena.....	Nada Božič	
MATILDA, njegova nečakinja	Jagoda Tovirac	
DR. PAVEL GRUDEN, drž. poslanec, obč. svetnik itd.....	Jože Pristov	
HELENA, njegova žena.....	Ljerka Belak	
JOŽEF MRMOLJA..	Drago Kastelic	
KLANDER	obč. svetnika	Bruno Baranovič
MRMOLJEVKA	Mija Mencej	
JULIJAN ŠČUKA, žurnalist	Zvone Agrež	
SIRATKA, literat.....	Iztok Valič	
FRAN KADIVEC, jurist, sorodnik GROZDOV	Bojan Umek	
PROFESOR KREMŽAR	Borut Alujevič	
STEBELCE, poet	Matjaž Arsenjuk	
Hišna pri GRUDNOVIH	Slavica Žujič	

Premiera v petek, 22. marca 1985

Vodja predstave Sava Subotič - Šepetalka Ernestina Popović - Ton Stanko Jost -
Luč Rudi Posinek - Tehnično vodstvo Peter Šprajc - Frizerska dela Maja Dušej -
Krojaška dela pod vodstvom Jožice Hren in Adija Založnika - Rekviziter Franc
Lukač - Odrski mojster Vili Korošec

Nekaj drobnih zanimivosti za predstavo »ZA NARODOV BLAGOR«

KAJ JE NAJBOLJ-ZANIMIVO?

Najbolj zanimivo je to, da ni glavnega junaka. Najbolj zanimivo je to, da komično ni v sorazmerju s tragičnim. Ščuka ne more biti glavni junak. Vsaj danes (ta hip, ta trenutek - tudi političen -) Ščuka ni junak. Revolucionarji danes niso več Junaki, predvsem pa ne takšni kot je Ščuka, namreč socialno (socialistično) angažirani ljudje. Takšni ljudje niso zanimivi. Junaki današnjega časa so samomorilci.

Ljudje, ki se jim je zalomilo, ljudje, ki so vložili vse svoje življenjske sokove, vso svojo energijo v nek CILJ, pa se jim je ta cilj pred nosom podrl... **GLAVNI JUNAK** je dr. GROZD; čeprav moralno negativen, je **GLAVNI** zato, ker je tragičen.

Režiser Vinko Möderndorfer

Najbolj zanimivo je tudi to, da se VSE dogaja v interierjih, v salonih, v sobah, v sprejemnicah... Kot da ni zunaj, kot da ZUNAJ ne obstaja. Kot da vsi NARODOVI POLITIKI žive Znotraj, izolirani od vsega, kot da žive v vati... VARNO, SKRITO, BREZ OSTRIH ROBOV... Enkrat samkrat se odpre OKNO, zasliši se hrup iz ulice - huda disonanca - potem pa spet mir in samo-zadovoljna-varnost...

Najbolj zanimiv je kontrast. Kontrast med DEJANSKIM in FIKTIVNIM, med RESNIM in KAKOR DA BI... Zanimivo je, da so obrazi (in maska na njih) nekaj drugega, kot je RESNICA... kot je dejanska teža besed, ki jih govorijo... Dvojnost je vsepovsod. GRUDNOVKA, GRUDEN, SIRATKA... (vsi razen GROZDA)... vsi so dvojni. Nekateri so se že tako spojili s svojo MASKO, da svojega pravega OBRAZA niti ne spoznajo več.

GORNIK:... Obrazov vidim sicer zmeraj dovolj, toda vsi so enaki.

Najbolj zanimiv je KREMŽAR. On je NEVAREN. Je On tista skrita in Edina nevarna sila, ki samo čaka na trenutek, da bo udarila zares in krvavo (militarizem?)?

Najbolj zanimiva je fotografija (J. Žnidaršič), ki prikazuje neki prazen pariški bulvar. Nikogar ni. Samo velik kup granitnih kock, ki jih je nekdo izruval iz tlaka. Samo kup granitnih kock, ki čakajo. Nekdo jih je izruval iz tlaka in šel. Morda se bo kmalu vrnil. RES KRASNA FOTOGRAFIJA.

Zanimiv je NAROD. Kje je NAROD? Kako se vidi? Ali je narod Odsoten na Prisoten način?

NEKDO JE IZRUVAL IZ TLAKA GRANITNE KOCKE, POTEM JE ŠEL NA MALICO. VSAK HIP SE BO VRNIL...

Ali pa se bo vrnil, pa ne bo vedel kaj početi z granitnimi kockami?

Zanimiva je DOBA (Stil), v katerem se igra (historično) dogaja. Zanimivi so kostumi, zanimiv je KONTRAST današnjega časa (današnje arhitekture) in zgodovinske distance (kostumske). Kako bi bilo, če bi VSO DRUŠČINO (Grudna, Grudnovko, Stebelca,...) nenadoma postavili na prazen trg pred Skupščino... Na eni strani Iskrine stolpnice, na drugi strani Skupščina, vmes pa Grozd in Grudnovka in Stebelce in Kremžar, vsi v altdeutsch NOŠAH... Kakšen »fin« kontrast, kot da bi »zmešal« dva časa...

Zanimive so tudi apriorne odločitve:

- da ne bomo črtali niti besedice,
- da ne bo glasbe,
- da bomo sledili vsemu, kar Cankar situacijsko ponuja, (kakšen krasen človek je bil ta Cankar, mislim tudi, da je imel mnogo talentov za igralca),
- da bo prostor čist in brez navlake (rekviziti, odvečni scenski elementi),
- da bomo v besedilu, ki ni »psihološka drama«, poiskali motive in vzvode psihologije in tako iz Šentflorjancev naredili ljudi...

Najbolj zanimivo pa je to, da bo treba iz vseh TEH različnih ASOCIACIJ narediti PREDSTAVO.

Zdaj pripravljam satirično farso: spraval bom na oder tisto ljubljansko družbo, o kateri pravijo, da je cvet naše inteligence, kvintesenca slovenske kulture in poklicana vodnica v naših literarnih in političnih - predvsem političnih - težnjah. Karikiral sem jako malo in tega niti treba ni bilo. Kdor piše pri nas po resnici, pravijo, da karikira; to ni nič čudnega, zakaj življenje tam doli je res strahovita farsa.

Obrcal sem vse slovensko naprednjaštvo, liberalnost, patriotično navdušenost (fej!) in globoko ljubezen do 'preprostega' naroda (barab).

Naperjena je proti frazam in frazerjem, ki imajo danes vso oblast v roki.

Ivan Cankar

Intendant tedanjega slovenskega gledališča Fran Milčinski je leta 1901 Cankarju obljubil, da bodo njegovo komedijo »Za narodov blagor« uprizorili in zapisal: »Če se bo čutil kdo zadetega, tedaj je to njegova stvar, ne stvar intendance«... Danes, po šestdesetih letih, ob naši uprizoritvi, moramo zapisati drugače: »Če se ne bo čutil nihče zadetega, smo ali od vseh bolezni in slabosti, ki jih Cankar biča, ozdraveli in bi komedije »Za narodov blagor« ne bilo treba igrati, ali pa smo jo uprizorili slabo. Če pa se čuti kdo zadetega, je prav; - to je hotel Ivan Cankar in to smo hoteli mi«.

Lojze Filipič
ob uprizoritvi v Drami
SNG Ljubljana, sezona
1958/59

Kroki za začetek z vprašaji

Ponovno smo pri Ščuki. Če naj bo Za narodov blagor zgodovinska drama v vsakem trenutku svojega časa, kam danes postaviti Ščuko? Kakšno revolucijo napoveduje? Kako interpretirati njegov poslovilni govor, da bo rešen svojega historicizma, vizionarstva... Nima korenin. Ni jih pognal. Zapustil pa tega kraja tudi ne bo. Tisto znamenito zavezovanje Grozdovega čevlja ob koncu III. dejanja, brca, o kateri govori, da mu je potrebna, je sicer eden od odločilnih sunkov, toda... Ali ga porine čez prag v odločilno dejanje? kakšno dejanje? Ali se gre obesit?. - »Spominjajte se me, četudi z otožnimi občutki...« Hamletovska pozicija? Podobno Jermanovemu koncu v Hlapcih?... Ali lahko v tem svetu, polnem laži, resnično zaživi? Ali ne bo zaživel le v svojem koncu, v smrti, ki mu je edina nezlagano ponujena... Za kaj se bo odločil? Kje se začne njegova svoboda? Kaj bo poslej počel z njo?

In - ali ni **ves čas v iskanju** te svoje svobode? Nenehno ji hodi naproti, ko se vrača k sebi - v nostalgичnih spominih na lepe in čiste trenutke (cinični komentarji so le oblika ustrezne komunikacije s tem zlaganim okoljem, iz katerega se trga) - in to vračanje k sebi dojamemo kot doživljanje svobode. Kajpada šele kot pot, nakazano smer. Popolna svoboda je lahko samo - smrt. Nazadnje ostane sam. - Sam - z našo vednostjo o človeški možnosti in nemožnosti, o uporabi in obsegu tega upora, o človekovi poziciji v svetu in njegovem izboru v vsakem trenutku življenja.

Kako dejansko Ščuka ogroža to srenjo narodnjakov?

Ribarije med njimi (med narodnimi veljaki) ne ogrožajo tako zelo njihove eksistence. Nikomur ni do tega, da bi se začel boj na življenje in smrt. Doslej so se kljub prepiru (veljave dramskega konflikta mu ne gre pripisati) grelji vsi skupaj pod enim plaščem. Se pravi: da vendarle vlada med njimi nek dogovor, konvencija, prag, preko katerega ne bi smel nihče stopiti. Skušnjave so: kako daleč lahko gredo, doklej bo kdo prenesel napade (blatenja, intrige), kako daleč gre ponižanje, kdo bo hitrejši s potezo... Boj na življenje in smrt!... In nenadoma v nevarnih vodah. Če bodo nadaljevali, bodo dali orožje v roke svojemu potencialnemu, zakletemu sovražniku (proslavljenemu narodu), ki ga vsi čutijo, dihajo, prebavljajo (to drhal).

Kdaj jih začne Ščuka ogrožati?

Ščuka govori o sebi... Da se stara, da gre z njim navzdol, fraze mu pohajajo... pošten človek, ki se pozna, si ne more delati komplimentov... premislil sem se, jaz hočem živeti... Kadar govori Grozd o svojih koristih, natančno vedo, kaj misli. Za Ščuko pa ne vedo, kaj se skriva za tem. Je tudi kozerski rezoner. To je simpatično. Bon mot. Štejejo ga za svojega. Tolikanj večje presenečenje nad njegovim izdajstvom. Presenečenje in šok, ko se sam postavi na piedestal (konec III.) in napove »svoj program«, ki ga še nikoli niso slišali, ki ga nikoli ni bilo! Je to nova šola frazerstva, nova šola govornišva, kaj je zdaj to? Kaj napoveduje? Revolucijo?!... Nato pa presenetljiv stavek: Spominjajte se me z otožnimi občutki...

Je to Ščukov obračun (s sabo in z njimi) znotraj bedno klavrne srenje, kjer pravi konflikt niti ni možen? Obračun sredi province, med amaterji, ki se grejo visoko politiko, ki mislijo, da so streha sveta, kvintesenca naroda. Lastno govno bi žrli, samo da bi se dokopali do stolčkov. Za Grozda lahko rečemo, da je v tej hierarhični borbi za oblast vendarle drugačen, na svoj način pošten, igra na odprte karte. In na svoj način je simpatičen, kakor so simpatični vsi vitalni ljudje, prepolni energije. Celó njegov cinizem ni brez duhovitosti. Neka duhovitost je v tem, kako daje suverene, nagle, vnaprejšnje sodbe: »Gornik je tepec.« Najprej človeka razvrednoti, mu vzame dostojanstvo, nato ga izkoristi. Sicer je pa to postalo že splošna vsakdanja praksa. Nihče ničesar več ne skriva, vsak lahko sliši, kar mu je namenjeno. S tem je ponižani še bolj ponižani, onemogočeni, gre le za to, kdo bo imel bolj trdo kožo.

In kakor koli je že ta krog zaključen, usodno zamejen, kakor koli že ugibamo, ali ga bo kdo zapustil (Gornik, Kadivec z Matildo, Ščuka...), bolj smo uverjeni, da z uprizoritvijo »Narodovega blagra« sicer ponovno segamo po kritiki »teh manj pomembnih predelov družbe« - da preko Cankarja ponovno prepoznavamo frazerstvo, frazerje, karierizem, podrepništvo, brezhrbteničarstvo, vsakovrstne nagone po oblasti - da pa se nam znenada postavi vprašanje: pa menda ja ne inavguriramo teh pojavov s kakšno problematizacijo usodnega srečanja z našo trenutno zgodovinsko izkušnjo!?

Janez Žmave

Druga možnost je posebej mikavna ravno pri Hlapcih, saj vemo, da je bila že zdavnaj izrečena misel, češ da smo iz naroda hlapcev postali narod junakov, kar pomeni, da HLAPCI kot izrazita kritika tradicionalnega slovenskega hlapčevstva dandanes kratko in malo sploh ne morejo imeti kaj prida razkrivajoče moči, saj nam lahko govorijo kvečjemu še o naši mučni in neslavni preteklosti ali pa v najboljšem primeru o njenih klavnih in nečednih ostankih, ki so se po logiki inercije ohranili v določenih, vsekakor pa manj pomembnih predelih naše sedanje družbe.

Ob tem je seveda jasno še to, da pa HLAPCI vendarle spet lahko postanejo aktualni, a le v primeru, če se da tako ali drugače, v tej ali drugi razsežnosti ovreči misel o zgodovinski preobrazbi hlapcev v heroje.

Dušan Pirjevec
Iz uvodne besede
Hlapci heroji ljudje
(Spis o Cankarjevih »Hlapcih«)

Kultura govora kot izbiranje avtentičnih možnosti

V razvoju slovenske gledališke ustvarjalnosti smo že skoraj pred desetletjem vendarle zaprli tisti del njene zgodovine, ki je v skrbi za avtentični gledališki izraz zavestno zapostavljal kulturo govora in to s tako ihtavostjo, da se je zdelo govorna podoba igralske kreacije nekaj, kar gledališko ni relevantno. Čas je dokazal zmotnost in danes imamo vsi polna usta krilatic o »vrednosti besede«, o »kultiviranosti govora«, vsi bi celo nenadoma radi postali »odlični govorniki«, v razpravah pa se izkaže, da kaj dlje od zavzemanja za kakšno naglasno obliko, ki nam je osebno pri srcu, in napada na vdor »ljubljanščine« v knjižno normo, ne sežemo. Da pa bi poklicni govorniki oblikovali lastni nazor o ustvarjalnosti z govorom, si dovoljujem ob lektorskem delu z visokokvalitetnim besedilom zapisati nekaj misli in spoznanj o pojmu Kultura govora.

Kulturo v najširšem smislu lahko pojmuje kot eno od možnosti življenja. Prva je eksistiranje in druga človekova zavest. Kultura je potemtakem zavest o lastni eksistenci. S to zavestjo človek spoznava samega sebe in si s tem ustvarja motiv za vsakršno ustvarjalnost. Eksistencialni ravni ustreza v govoru KRIK, kot nezavestno izražanje fizioloških in čustvenih stanj ali potreb. Ravni zavesti ustreza organski govor, s katerim človek povzema samega sebe v preteklosti in prihodnosti ter v stiku z družbo. KULTIVIRAN govor pa je izraz naše zavesti o govoru samem.

Vendar pa zgolj racionalna zavest izkrivlja pravo pojmovanje govora. Preveč nas usmerja v poudarjanje teksta v govoru, fonemov v glasovih, pomenov v besedi in logike v stavku. Racionalnost pretirano poudarja analiziranje. Malo koristi posamezniku, da pozna način artikuliranja

posameznih glasov, da ve, koliko Hz imajo npr. značilni a-jevski formanti, če ni občutil mehkoobe grla in vibracije ustnic, ob izgovoru glasu »m« itd. Zato spoznavanju lastnega govora veliko bolj ustrezajo tehnike joge kot metode znanstvene analize, kajti iz občutkov je pot do logike in dalje do ekstaze življenja najkrajša.

In kje je potem spontanost v govoru, ki naj vključuje zavest o govoru? Če človekovo spontanost pojmuje tako, da naj hodimo nagi okrog in jemo z rokami, potem tudi kultiviran govor ni spontan. S spontanostjo pa je povezan, zato, ker človek spontano teži k osveščanju in osmišljanju samega sebe.

Kultiviranje govora zahteva, da spoznamo tisto, kar je za govor od drugih prenosniških zvrsti tipično in med posameznimi zvrstmi univerzalno. Zato naštejmo bistvene univerzalije, ki veljajo za vsak govor, ne glede na jezik:

1. Govor je nujno izraz govorcevega razpoloženja. Drugi prenosniki te lastnosti ne vključujejo (tiskano besedilo). Tudi, kadar se npr. radijski napovedovalec prizadeva brisati razpoloženje pri branju poročil, to razpoloženje dojemamo kot neprizadetost in s tem ni več nevtralno kot isto besedilo v časopisu. Zato se danes poklicni špikerji umikajo novinarjem in strokovnjakom.

2. Govor je organiziran v časovni dimenziji, takoj ko ga izgovorimo, je že stvar preteklosti. Komunikacijsko pa je usmerjen v prostor.

3. Govor je načelno neritmičen, čeprav k ritmu teži. Ritmične enote pa so stavek, fonetska beseda in zlog. Posamezen glas je samo najmanjši odsek za zaznavo. Traja 0,06-0,08 sekunde. Zlog traja 0,15 - 0,25 sekunde, fonetska beseda 0,6 - 0,8 sekunde, kar ustreza psihološki enoti časa - udarcu srca.

4. Spekter človekovega glasu je usklajen s slušnimi lastnostmi človeka.
5. Govor se lahko realizira le v posameznem jeziku, čeprav vsebuje tudi nadjezikovne dimenzije, ki omogočajo okrog 75% zanesljivost dojemanja osnovnih razpoloženskih stanj brez poznavanja jezika.

Vendar pravilen in normalen govor še ni kultiviran govor. Pravilen govor upošteva norme standardnega idioma (pravorečje), normalen govor pa je zdrav govor, brez govornih napak in brez hib glasu. Pri tem velja omeniti, da ima kar 20% prebivalstva razne logopatije, da o še pogostejših okvarah glasu ne govorimo.

Kultiviran govor pa je zavestno dejanje izbiranja najrazličnejših možnosti po načelu avtentičnosti. In možnosti so v govoru neprimerno večje kot v besedilu samem. Besedilo je zgolj z jezikom kodirano sporočilo, ki mu minimalne napotke za interpretacijo dajejo ločila in odstavki. Nekaj več interpretacijskih napotkov nudi v sodobni poeziji dolžina verza. Vsak od teh interpretacijskih napotkov pa je tako splošen, da sam po sebi vključuje več možnosti za realizacijo. Kodom besedila se pridružijo naslednje, specifične govorne izrazne možnosti: barva glasu, jakost govora, jasnost izgovora, skladnost oblikovanja v času, igra intonacij, ritma, poudarkov, premorov, tempa, pa tudi mimike in geste kot negovorne sestavine in univerzalne fonične izrazne možnosti kot so vzdih, krik, smeh, jok, hlipanje itd.

Vsega tega zapisani jezik ne vsebuje. Vse to doda izvajalec sam. V besedilo zavestno vključuje tiste izrazne možnosti, ki v organskem idiomu sicer eksistirajo in jih v konkretno besedilo kot odraz svoje celovite kulture vključuje v besedilo igralec.

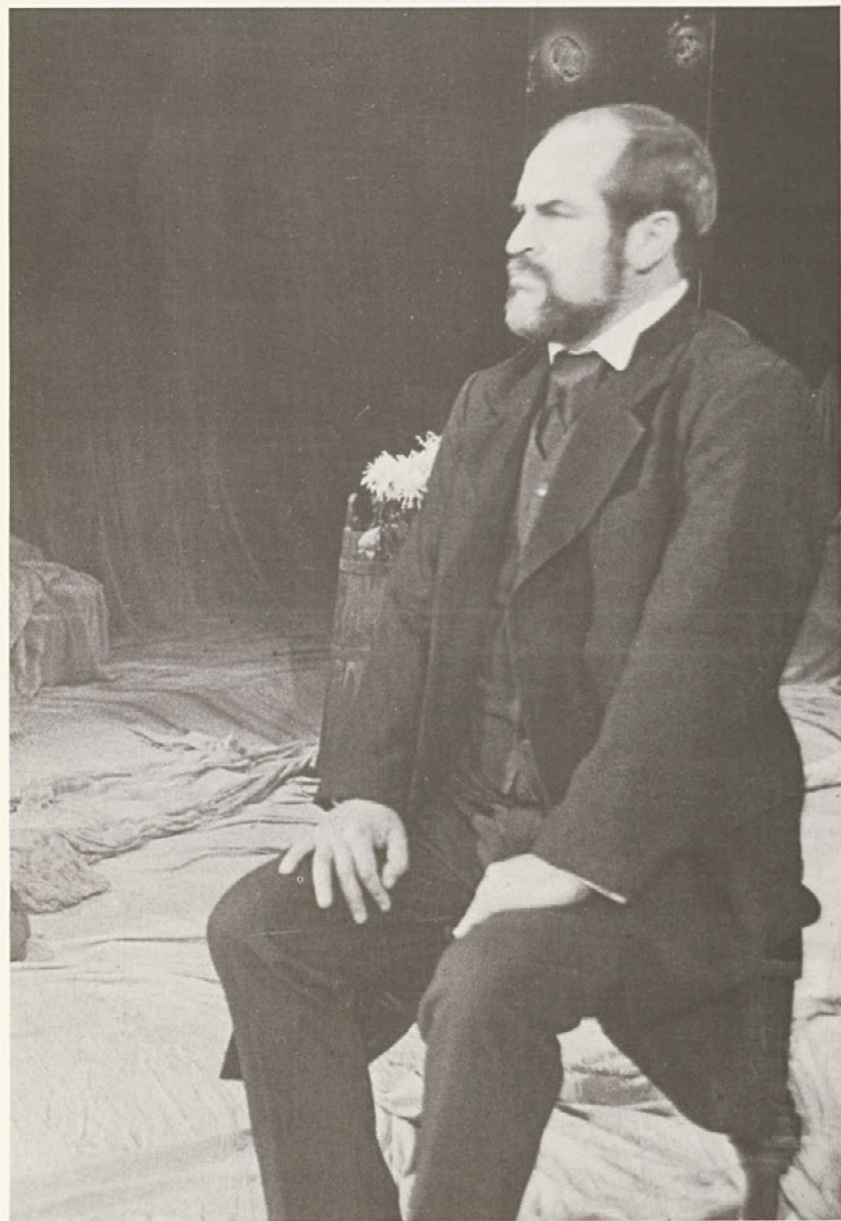
Jože Faganel

Bojan Umek

se je rodil v Brežicah, gimnazijo je končal v Krškem, na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani pa je absolviral dramsko igro pri prof. Poldetu Bibiču. Kot slušatelj akademije je nastopil v Racinovem Britaniku v Mali drami SNG Ljubljana, v Ivšičevi igri Kralj Gordogan in Dušovi Jaslice pa v Eksperimentalnem gledališču Glej. Poldrugo leto je sodeloval na Radiu Ljubljana pri oddaji Mladi mostovi, odigral pa je tudi naslovno vlogo v Goethejevem Faustu. Videli smo ga tudi v Štigličevem filmu Strici. Za diplomski predstavi »Učna ura« Eugena Ionesca (igral je Profesorja) in »Stari časi« Harolda Pinterja (Deeley) je prejel nagrado Severjevega sklada za leto 1982. V sezoni 1982-83 je bil član Slovenskega stalnega gledališča v Trstu. Z letošnjo sezono je podpisal stalni angažma v naši hiši. Videli smo ga že v Pravopisni komisiji v vlogi Ajdiča. Ob dobrodošlici v celjskem ansamblu mu želimo še veliko uspehov!

Nagrada Kulturne skupnosti občine Celje
MIRU PODJEDU ob kulturnem prazniku slovenskega naroda za pomembne umetniške dosežke v zadnjih dveh letih.

Miro Podjed v nagrajeni vlogi prof. Sereberjakova

Utemeljitev, prebrana ob slavnostni podelitvi v Narodnem domu

Dramski igralec Miro Podjed, dolgoletni član SLG Celje, je trenutno eden najbolj zasedenih igralcev našega odra. V zadnjem času ga namreč srečujemo skoraj v vsaki uprizoritvi, ob današnji podelitvi priznanja pa posebej opozarjamo na štiri njegove značilne vloge:

Z vlogo Vebra v Mikelnovi Mor. pol. kvalif. tov. Gubca je podal s sugestivno natančnostjo in originalnostjo pretresljiv lik iz našega vsakdana. Stotnika Trazona v Terencijevem Evnuhu - figuro bogatega in samovšečnega vojaškega veljaka - je upodobil z izredno silovitostjo in pri tem uveljavil svoj posluh za rudimentarno komiko.

Tej komiki je v Wycherleyevi Podeželanki v podobi rogonosca Babeža dodal docela nove in sveže tone ter razprl pisano paletu komedijantskih barv.

Nasprotje njegovim komičnim likom pa je predstavitev profesorja Serebrjakova A. P. Čehova, kjer je tudi v trenutkih razčlovečenosti te osebe razkril plasti njegovih globljih, človeško eksistencialnih problemov.

Naj zaključimo: ni dvoma, da je celjska gledališka sezona tudi po zaslugi Mira Podjeda vsakoletni dogodek lepih in vznemirljivih, pa tudi sproščenih pričakovanj.

Miro Podjed v nagrajeni vlogi Babeža

Ko smrt povzroči vrzel med našimi delovnimi tovariši ali znanci, smo vedno znova presenečeni ob njeni nepodkupljivi dokončnosti in absolutnosti. Zavemo se konca upov, njen odmev se zareže v naša čustva, misli in delovanje. Za hip nas ustavi v našem nenehnem, nadvse površnem hitenju in hlepenju, spomni nas na končnost vsega živega, prisili nas v globlji razmislek o skupnem delovanju in o lastnem življenju.

Smrt. ustvarjalca, umetnika, seže s svojim mrzlim sporočilom v širino - med stanovske tovariše in umetnikovo publiko. Igralčeva smrt, smrt umetnika z odrskih desk, je kruta še na poseben način. Njegova umetnost se poraja in umira med predstavo, pred občinstvom, dokončno pa mine s smrtjo umetnika in stvaritve hkrati, z nemožnostjo vnovičnega živega stika med igralcem in gledalcem, brez česar gledališke umetnosti ni. V tem je posebnost igralskega poklica, njegova posvečenost in prekletstvo hkrati. Toda; ali ni igralčeva umetniška praksa prav stalno premagovanje smrti s tem, ko oživlja pred nami nove in nove človeške like ter jih postavlja v določen zgodovinski čas in prostor? Mar ne živi igralčeva umetnost na poseben način v zavesti njegovih partnerjev, umetniških sodelavcev ter občinstva? Živi in deluje - kot navdih, vzor, zgled, v zavesti ostaja kot vedno bolj sintetiziran spomin na najdragocenejše individualne poteze njegove osebnosti.

Tej minljivi, v prostor in čas človekovega življenja omejeni umetnosti se je zapisal tudi Pavle JERŠIN, dolgoletni član našega igralskega zbora. V treh desetletjih umetniškega ustvarjanja na gledaliških deskah, v filmu in na televiziji si je pridobil ugled vrhunske umetniške osebnosti in zlahtnega ljudskega igralca.

Z zavzetim umetniškim ustvarjanjem, aktivnim in angažiranim odnosom do svojega okolja in časa ter bogatimi ustvarjalnimi in življenjskimi izkušnjami se je izbrusil v vrhunskega igralca z izrazitimi individualnimi potezami ter bil hkrati zavzet sooblikovalec znamenite ansambelske igre v celjskem gledališču.

Rojen je bil 3. septembra 1922 v Ljubljani, kjer se je izučil za fotografskega mojstra in navdušil za ustvarjanje na gledališkem odru. Kot zaveden in napreden Slovenec se je že septembra 1941 aktivno vključil v NOB ter kot partizan zmagovito dočakal osvoboditev. V komaj obnovljeno celjsko gledališko hišo s šele nastajajočim poklicnim umetniškim ansamblom je prišel iz ljubljanskega Šentjakobskega gledališča septembra 1953 in tu uspešno deloval do avgusta 1971, ko je za poldrugo leto prešel v ansambel Drame SNG v Mariboru. Januarja 1973 se je vrnil v svoj celjski ansambel in v njem dočakal upokojitev 1976. leta. Po upokojitvi je še naprej redno in uspešno sodeloval v matičnem ansamblu vse do pomladi leta 1983, ko se je zaradi bolezni moral posloviti od gledališkega odra.

V skoraj treh desetletjih igralskega delovanja v gledališču je sodeloval pri ustvarjanju okoli 150 premiernih uprizoritev. Kot eden nosilnih igralcev v vedno premajhnem igralskem zboru je oblikoval vse vrste vlog v domačih in tujih, klasičnih in sodobnih dramskih delih. Spomnimo se najopaznejših kreacij: Matiček v Linhartovem Veselem dnevu, Zois v Kreftovih Krajskih komedijantih, Galilei v Brechtovem Galileu, Grozd v Cankarjevem Narodovem blagru. Komar v Cankarjevih Hlapcih, Švejk v Brechtovem Švejku v II. svetovni vojni, Herman II. v Kreftovih Celjskih grofih, Župančičevi Veroniki Deseniški in Rudolfovem Celjskem grofu na žrebcu, Krjavelj v Jurčičevem Desetem bratu, Stockmann v Ibsenovem Sovražniku ljudstva, Kralj v Gombrowiczevi Ivoni, princesi Burgundije, Puntila v Brechtovem gospodarju Puntili in hlapcu Mattiju, Saljoni v Treh sestrah Čehova, Jajčnica v Gogoljevi Ženitvi, Zlodej v Cankarjevem Pohujšanju in Damjan v Lepi Vidi.

O vrhunskih dosežkih pričajo naslednje nagrade za posamezne umetniške dosežke. V sezoni 1961/62 je dobil I. nagrado Združenja dramskih umetnikov za vlogo branivca v Levittovem Procesu, 1967/68 prav tako nagrado ZDUS-a za vlogo Švejka v Brechtovem Švejku v II. svetovni vojni in Komarja v Cankarjevih Hlapcih, 1974. nagrado Boršnikovega srečanja za vlogo kralja v Gombrowiczevi Ivoni, princesi Burgundije.

S svojimi umetniškimi dosežki si je pridobil sloves vrhunskega ljudskega umetnika, z aktivno udeležbo v NOB in povojni izgradnji socialistične samoupravne družbe pa ugled naprednega in tovariškega delavca in občana. O družbenih vrlinah in zaslugah pričajo naslednja priznanja, katerih nosilec je bil: orden za hrabrost, medalja zaslug za narod, orden zaslug za narod s srebrno zvezdo in orden dela s srebrnim vencem.

Za vse, kar je prispeval k umetniškemu razvoju gledališča in k razvoju slovenske gledališke umetnosti, se pokojnemu Pavletu JERŠINU v imenu kolektiva SLG Celje iskreno zahvaljujem.

Dragi Pavle,
prvič, odkar sem v tej hiši, govorim besede, ki jih ni napisal dramatik - to so čisto moje, težke, žalostne besede, tebi v slovo. Tako neizprosno kruto odhajate drug za drugim: Herbert, Marjan, Marija in zdaj ti. In z vsakim od vas odide košček srca. Z vsakim od vas odhajajo sanje, ki smo jih skupaj sanjali; odhajajo pesmi, ki smo jih skupaj peli. Ne morem, nočem verjeti, da te ni. Na odru slišim tvoj glas, iz vsakega kotička te hiše zvenijo besede tvojih nešteti vlog.

V bolnico sem ti pisala, da se hitro pozdravi, da bova spet igrala skupaj. Neumno sem upala, da bo volja po igranju močnejša od Smrti. Kako ubogi in nemočni smo!

Zdaj si zadnjič v svojem drugem domu. Odigral si zadnje dejanje in zastor je padel dokončno, za zmeraj.

Veš, Pavle: saj ni smrti, ni smrti, samo odmikaš se, samo tih postajaš, samo sam postajaš, sam in neviden.

Nada Božič
poslovilne besede
na komemoraciji
v avli SLG Celje

Spomin na delo Pavleta Jeršina

Galileo (Brecht: Galileo Galilei), sez. 1960/61

dr. Grozd (Cankar: Za narodov blagor) sez. 1966/67

Komar (Cankar: Hlapci) sez. 1967/68

Švejk (Brecht: Švejk v II. svetovni vojni) sez. 1967/68

Herman II. (Kreft: Celjski grofje) sez. 1967/68

Krjavelj (Jurčič - Inkret: Deseti brat) sez. 1969/70

Peter Stockmann (Ibsen: Sovražnik ljudstva) sez. 1969/70

Herman II. (Župančič: Veronika Deseniška) sez. 1970/71

Kralj Ignac (Gombrowicz: Ivona, princesa Burgundije) sez. 1972/73

Herman II. (Rudolf: Celjski grof na žrebcu) sez. 1973/74

Puntila (Gospodar Puntila in njegov hlapec Matti)

Puntila (Gospodar Puntila in njegov hlapec Matti) sez. 1976/77

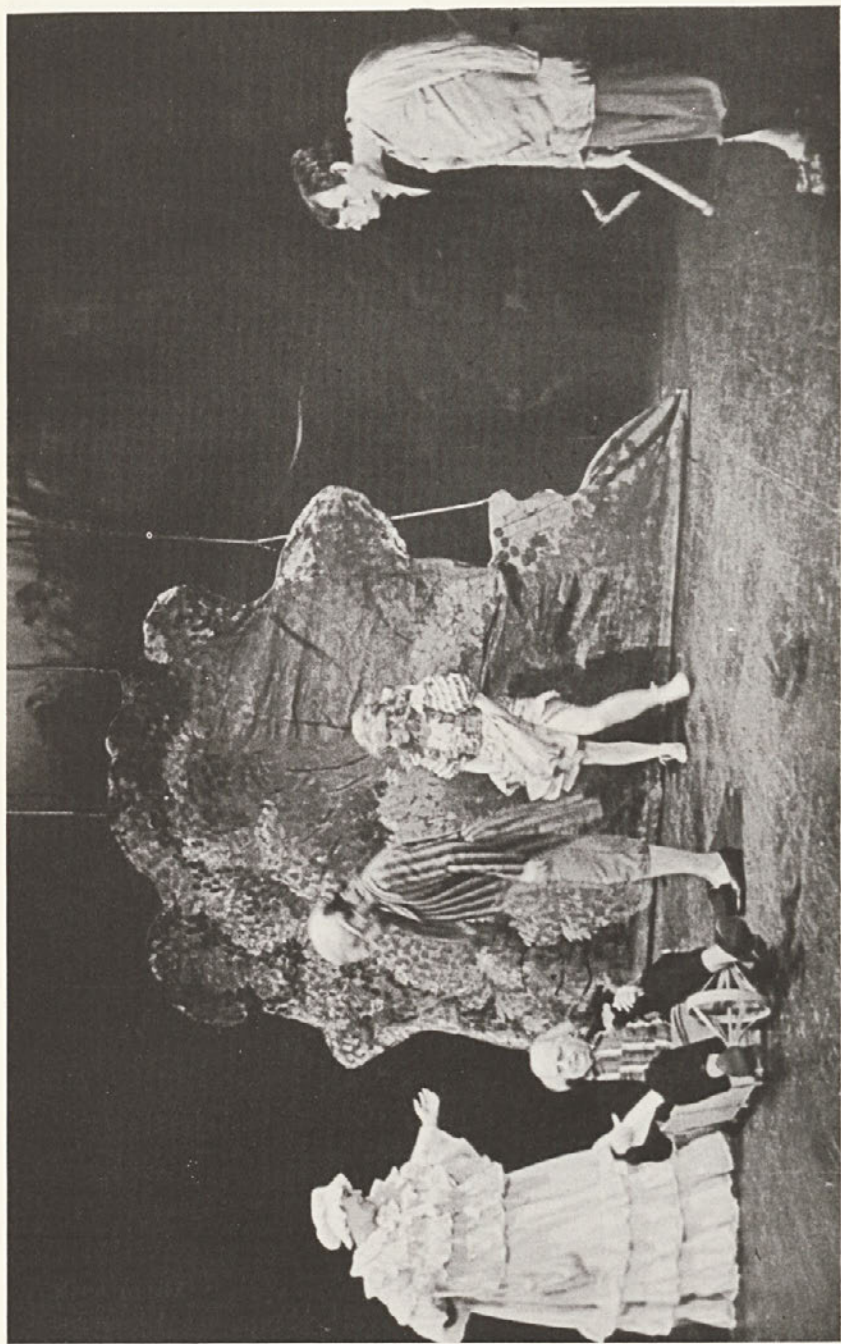

Jajčnica (Gogolj: Ženitev) sez. 1978/79

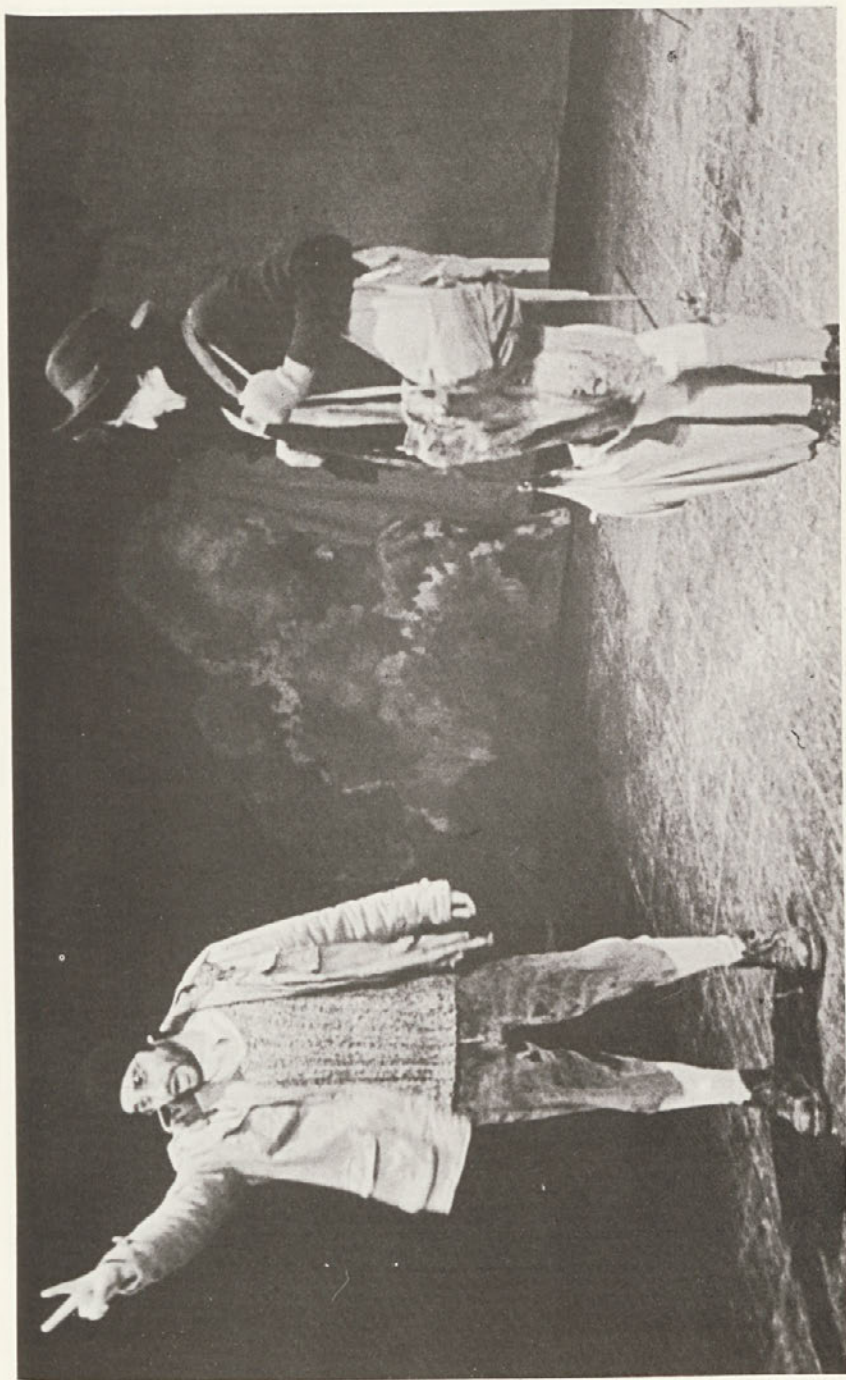

Romarski vojvoda (Goljevšček: Srečanje na Osojah) sez. 1982/83

Milan Jesih:
Pravopisna komisija
Režija: Zvone Šedlbauer
Premiera je bila 16. 1. 1985 v Ljubljani
25. 1. 1985 v Celju

Mija Mencej, Branko Miklavc, Miro Podjed, Jagoda Tovirac,
Bojan Umek, Bogomir Veras

Peter Boštjančič, Zvone Agrež

Bruno Baranović, Miro Podjed, Milada Kalezić, Bogomir Veras,
Bojan Umek, Mija Mencej, Ljerka Belak

Peter Boštjančič, Bruno Baranović, Bogomir Veras, Ljerka Belak,
Bojan Umek, Mija Mencej, Branko Miklavc, Zvone Agrež

Jana Šmid, Igor Sancin, Jože Pristov

Mija Mencej, Ljerka Belak, Bojan Umek, Bruno Baranović,
Zvone Agrež, Jagoda Tovirac,
Bogomir Veras, Nada Božič, Peter Boštjančič, Igor Sancin

Gledališki list SLG Celje, sezona 1984/85, številka 5 - Predstavniki: upravnik Slavko Pezdir - Urednik: Janez Žmave - Fotografije celjskih predstav: Viktor Berk - Naklada 1000 izvodov - Cena 50 dinarjev - Tisk: Tiskarna Cinkarna
Oblikovanje: Ljubo Domjan

